

دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد در روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنائی

تأثیر آموزش "سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر" (پکس) بر
مهارت‌های اجتماعی کودکان پسر با اختلالات اتیستیک

به کوشش

مرضیه غلامی

استاد راهنما

دکتر شهلا البرزی

خرداد ماه ۱۳۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا

اظهارنامه

اینجانب مرضیه غلامی دانشجوی رشته‌ی روانشناسی کودکان استثنایی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شیراز اظهار می‌کنم که این پایان‌نامه حاصل پژوهش خودم بوده و در جاهایی که از منابع دیگران استفاده کرده‌ام، نشانی دقیق و مشخصات کامل آن را نوشته‌ام. همچنین اظهار می‌کنم که تحقیق و موضوع پایان‌نامه‌ام تکراری نیست و تعهد می‌نمایم که بدون مجوز دانشگاه دستاوردهای آن را منتشر ننموده و یا در اختیار غیر قرار ندهم. کلیه حقوق این اثر مطابق با آیین‌نامه مالکیت فکری و معنوی متعلق به دانشگاه شیراز است.

نام و نام خانوادگی: مرضیه غلامی

تاریخ و امضاء:

A handwritten signature in black ink on a light blue background. The signature is written in Persian script and appears to be 'مرضیه غلامی' (Marziyeh Gholami). The signature is written in a cursive style with a horizontal line above it.

به نام خدا

تأثیر آموزش " سیستم ارتباطی مبادله ی تصویر " (پکس) بر مهارت های
اجتماعی کودکان پسر با اختلالات اتیستیک

به کوشش
مرضیه غلامی

پایان نامه
ارائه شده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز به عنوان
بخشی از فعالیت های تحصیلی لازم برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته ی
روان شناسی و آموزش کودکان استثنایی

از دانشگاه شیراز
شیراز
جمهوری اسلامی ایران

ارزیابی کمیته ی پایان نامه با درجه ی: عالی

دکتر شهلا البرزی، دانشیار بخش آموزش کودکان استثنایی (استاد راهنما)

دکتر قربان همتی علمدارلو، استادیار بخش آموزش کودکان استثنایی

دکتر محبوبه البرزی، استادیار بخش مبانی تعلیم و تربیت

خرداد ۱۳۹۲

تقدیم بہ:

ہمہ کسانی کہ محطہ اسی بعد انسانی و وجدانی خود را فراموش نمی کنند و بر آستان کران سنگ

انسانیت سرفرودمی آورند و انسان را باہمہ تفاوت ہایش ارج می نہند.

سپاسگزاری

حمد و سپاس خداوندی را که بیکرانه‌ی علم از اوست و از این بیکرانه نیز جرعه‌ای به من نشانید.

از استاد عزیز و مهربانم سرکار خانم دکتر شهلا البرزی که مرا با راهنمایی‌های بی‌دریغ یاری کردند و دشواری‌های این راه را برایم آسان نمودند، تشکر می‌کنم. همچنین از اساتید گرانقدر سرکار خانم دکتر محبوبه البرزی و جناب آقای دکتر قربان همتی علمدارلو به خاطر راهنمایی‌ها و پیشنهادات ارزنده‌شان کمال تشکر را دارم. از پدر و مادر عزیز، دلسوز و مهربانم که آرامش روحی و آسایش فکری فراهم نمودند تا با حمایت‌های همه‌جانبه در محیطی مطلوب، مراتب تحصیلی و نیز پایان‌نامه درسی خود را به نحو احسن به اتمام برسانم، سپاسگزاری می‌نمایم. در پایان از همکاری مسئولین مرکز اטיسم فرزدقی شهر شیراز قدردانی به عمل می‌آورم. همچنین سپاس خاص تقدیم به والدین کودکان اטיسمی که در انجام این پژوهش مرا یاری نمودند.

چکیده

تأثیر آموزش "سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر" (پکس) بر مهارت‌های اجتماعی کودکان پسر با اختلالات اتیستیک

به کوشش

مرضیه غلامی

هدف از پژوهش حاضر تأثیر آموزش "سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر" (پکس) بر مهارت‌های اجتماعی کودکان پسر با اختلالات اتیستیک بود. همچنین پیشرفت هر یک از شرکت‌کنندگان در مراحل سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) مورد بررسی قرار گرفت. نمونه پژوهش مشتمل بر ۳۰ کودک ۴ تا ۱۲ ساله پسر اتیسم در شهر شیراز بود. افراد نمونه بصورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل قرار گرفتند و گروه آزمایش، آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) را دریافت کرد. از پرسشنامه رفتار اجتماعی کودکان (لوتی‌جن، جکسون، والکمر و میندرا، ۱۹۹۸) بعنوان ابزار پژوهش استفاده شد. این پرسشنامه دارای شش بعد عدم هماهنگی، تمایل به کناره‌گیری، رفتارهای کلیشه‌ای، ترس از تغییر، مشکلات تشخیص موقعیت و عدم درک می‌باشد. پایایی این پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ و روایی از طریق همبستگی نمره ابعاد با نمره کل و نمره هر گویه با بعد مربوطه احراز گردید و نتایج حاکی از پایایی و روایی قابل قبول ابزار بود. قبل از شروع آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) والدین هر دو گروه پرسشنامه رفتار اجتماعی کودکان را به عنوان پیش‌آزمون تکمیل کردند.

جلسات آموزشی مشتمل بر ۱۶ جلسه بود که مدت هر جلسه ۳۰ دقیقه بود و هر هفته ۲ بار تشکیل می‌گردید. این جلسات آموزشی در ۲ ماه انجام شد و گروه کنترل هیچ‌گونه آموزشی دریافت نکردند. پس از اتمام دوره آموزش پرسشنامه رفتار اجتماعی کودکان توسط والدین هر دو گروه به عنوان پس‌آزمون تکمیل گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آماری تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) سبب بهبود مهارت‌های اجتماعی و ابعاد آن گردید. نتایج همچنین حاکی از آن بود که افراد شرکت‌کننده گروه آزمایش بصورت متفاوتی مراحل سیستم ارتباطی (پکس) را طی کردند.

کلید واژه‌ها: سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس)، مهارت‌های اجتماعی، اختلالات اتیستیک

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اوّل: مقدمه
۲	۱-۱- کلیات.....
۴	۲-۱- بیان مسأله.....
۶	۳-۱- ضرورت و اهمیت پژوهش.....
۷	۴-۱- اهداف پژوهش.....
۸	۱-۴-۱- هدف کلی.....
۸	۲-۴-۱- اهداف جزئی.....
۹	۵-۱- سؤال‌های پژوهش.....
۹	۶-۱- تعریف مفهومی متغیرها.....
۹	۱-۶-۱- اتیسم.....
۱۰	۲-۶-۱- سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر(پکس).....
۱۰	۳-۶-۱- مهارت‌های اجتماعی.....
	فصل دوّم: ادبیّات تحقیق
۱۲	۱-۲- مبانی نظری.....
۱۲	۲-۱-۱- اختلال اتیسم.....
۱۲	۲-۱-۲- تاریخچه اختلال اتیسم.....
	۳-۱-۲- ملاک‌های تشخیص اختلال اتیسم براساس چهارمین
۱۳	ویرایش تجدید نظر شده راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی.....

- ۱۴-۱-۲-۴- سبب‌شناسی اختلال اتیسم..... ۱۴
- ۱۵-۱-۲-۴-۱- عوامل ژنتیکی..... ۱۵
- ۱۵-۱-۲-۴-۲- عوامل عصب‌شناختی..... ۱۵
- ۱۶-۱-۲-۴-۳- عوامل بیوشیمیایی..... ۱۶
- ۱۶-۱-۲-۴-۴- عوامل فیزیکی..... ۱۶
- ۱۷-۱-۲-۴-۵- عوامل روانی..... ۱۷
- ۱۸-۱-۲-۴-۶- عوامل شناختی..... ۱۸
- ۱۸-۱-۲-۵- آموزش و درمان کودکان اتیسم..... ۱۸
- ۱۸-۱-۲-۵-۱- مداخله‌های فیزیولوژی..... ۱۸
- ۱۹-۱-۲-۵-۱- رژیم درمانی..... ۱۹
- ۱۹-۱-۲-۵-۲- پکیارچگی حسی..... ۱۹
- ۲۰-۱-۲-۵-۳- دارو درمانی..... ۲۰
- ۲۰-۱-۲-۵-۲- مداخله مبتنی بر مهارت‌ها..... ۲۰
- ۲۰-۱-۲-۵-۱- مداخله رفتار کلامی..... ۲۰
- ۲۰-۱-۲-۵-۳- مداخله‌های مبتنی بر ارتباط..... ۲۰
- ۲۱-۱-۲-۵-۱-۳- مداخله رشد ارتباط..... ۲۱
- ۲۱-۱-۲-۵-۲-۳- داستان اجتماعی..... ۲۱
- ۲۱-۱-۲-۵-۳-۳- فلورتایم..... ۲۱
- ۲۲-۱-۲-۵-۳-۴- سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس)..... ۲۲
- ۲۲-۱-۲-۵-۴- مداخله‌های چندگانه..... ۲۲
- ۲۳-۱-۲-۵-۴-۱- تیچ..... ۲۳
- ۲۳-۱-۲-۶- مهارت‌های اجتماعی..... ۲۳
- ۲۴-۱-۲-۷- نظریه‌های رشد مهارت‌های اجتماعی..... ۲۴
- ۲۴-۱-۲-۷-۱- نظریه روان‌پویشی..... ۲۴

- ۲۵..... نظریه رشد اخلاقی ۲-۷-۱-۲
- ۲۶..... نظریه روانی- اجتماعی ۳-۷-۱-۲
- ۲۶..... نظریه یادگیری شناختی - اجتماعی ۴-۷-۱-۲
- ۲۷..... نظریه اجتماعی - فرهنگی رشد ۵-۷-۱-۲
- ۲۸..... نظریه پردازش اطلاعات اجتماعی داج ۶-۷-۱-۲
- ۲۸..... ابعاد مهارت‌های اجتماعی ۸-۱-۲
- ۲۹..... ارزیابی مهارت‌های اجتماعی ۹-۱-۲
- ۳۰..... پیشینه تحقیق ۲-۲
- ۳۰..... سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر(پکس) و افراد با نیازهای ویژه ۱-۲-۲
- ۳۲..... سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر(پکس) و افراد اتیسم ۲-۲-۲
- ۳۶..... مهارت‌های اجتماعی و کودکان با نیازهای ویژه ۳-۲-۲
- ۳۸..... مهارت‌های اجتماعی و کودکان اتیسم ۴-۲-۲
- ۴۰..... سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر(پکس) و مهارت‌های اجتماعی ۵-۲-۲
- ۴۰..... نتیجه‌گیری از تحقیقات پیشین ۶-۲-۲

فصل سوّم: روش تحقیق

- ۴۳..... طرح تحقیق ۱-۳
- ۴۳..... جامعه آماری ۲-۳
- ۴۳..... نمونه و روش نمونه‌گیری ۳-۳
- ۴۵..... تعاریف عملیاتی ۴-۳
- ۴۵..... مهارت‌های اجتماعی ۱-۴-۳
- ۴۵..... کودکان اتیسم ۲-۴-۳
- ۴۵..... برنامه آموزشی و ابزار پژوهش ۵-۳

- ۳-۵-۱- برنامه آموزشی..... ۴۶
- ۳-۵-۲- پرسشنامه رفتار اجتماعی کودکان (CSBQ)..... ۴۷
- ۳-۵-۲-۱- نمره‌گذاری پرسشنامه رفتار اجتماعی کودکان (CSBQ)..... ۴۸
- ۳-۵-۲-۲- روایی پرسشنامه رفتار اجتماعی کودکان (CSBQ)..... ۴۸
- ۳-۵-۲-۳- پایایی پرسشنامه رفتار اجتماعی کودکان (CSBQ)..... ۴۸
- ۳-۵-۲-۴- آماده‌سازی پرسشنامه رفتار اجتماعی کودکان (CSBQ)..... ۴۹
- ۳-۵-۲-۵- روایی و پایایی پرسشنامه رفتار اجتماعی کودکان (CSBQ)..... ۴۹
- در پژوهش حاضر ۴۹
- ۳-۵-۲-۱- روایی پرسشنامه رفتار اجتماعی کودکان (CSBQ)..... ۴۹
- در پژوهش حاضر ۴۹
- ۳-۵-۲-۲- پایایی پرسشنامه رفتار اجتماعی کودکان (CSBQ)..... ۴۹
- در پژوهش حاضر ۵۲
- ۳-۶- شیوه اجرای پژوهش ۵۳
- ۳-۷- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات ۵۴

فصل چهارم: یافته‌ها

- ۴-۱- مقدمه ۵۶
- ۴-۲- داده‌های توصیفی ۵۶
- ۴-۳- آمار استنباطی ۵۸
- ۴-۳-۱- سوال اول: آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر مهارت‌های اجتماعی کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر معناداری دارد؟..... ۵۸
- ۴-۳-۲- سوال دوم: آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر عدم‌هماهنگی کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر معناداری دارد؟..... ۵۹

- ۴-۳-۳- سوال سوم: آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر تمایل به کناره‌گیری کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر معناداری دارد؟..... ۶۰
- ۴-۳-۴- سوال چهارم: آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر رفتارهای کلیشه‌ای کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر معناداری دارد؟..... ۶۱
- ۴-۳-۵- سوال پنجم: آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر ترس از تغییر کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر معناداری دارد؟..... ۶۲
- ۴-۳-۶- سوال ششم: آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر عدم‌درک کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر معناداری دارد؟..... ۶۳
- ۴-۳-۷- سوال هفتم: آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر مشکلات تشخیص موقعیت کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر معناداری دارد؟..... ۶۴
- ۴-۴- پیشرفت شرکت‌کنندگان گروه آزمایش در مراحل مختلف سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس)..... ۶۵

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

- ۵-۱- بحث و نتیجه‌گیری ۶۸
- ۵-۱-۱- سوال اول: آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر مهارت‌های اجتماعی کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر دارد؟..... ۶۸
- ۵-۱-۲- سوال دوم: آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر عدم هماهنگی کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر دارد؟..... ۷۰
- ۵-۱-۳- سوال سوم: آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر بعد تمایل به کناره‌گیری کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر دارد؟..... ۷۱

- ۵-۱-۴- سوال چهارم آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر بعد رفتارهای کلیشه‌ای کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر دارد؟ ۷۲
- ۵-۱-۵- سوال پنجم: آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر بعد ترس از تغییر کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر دارد؟ ۷۳
- ۵-۱-۶- سوال ششم: آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر بعد عدم درک کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر دارد؟ ۷۴
- ۵-۱-۷- سوال هفتم: آیا آموزش سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر (پکس) بر بعد مشکلات تشخیص موقعیت کودکان پسر با اختلالات اتیستیک تأثیر دارد؟ ۷۵
- ۵-۱-۸- پیشرفت شرکت‌کنندگان گروه آزمایش در مراحل مختلف سیستم ارتباطی مبادله تصویر (پکس) ۷۶
- ۵-۲- خلاصه و نتیجه‌گیری نهایی ۷۷
- ۵-۳- محدودیت‌های تحقیق ۷۸
- ۵-۴- پیشنهادهای پژوهشی ۷۸
- ۵-۵- پیشنهادهای کاربردی ۷۹

منابع و مأخذ

- منابع فارسی ۸۰
- منابع انگلیسی ۸۳
- پیوست ۸۹

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۳ سن شرکت کنندگان نمونه پژوهش حاضر.....	۴۴
جدول ۲-۳ همبستگی هر گویه با نمره بعد خودش در پرسشنامه رفتار اجتماعی کودکان.....	۵۰
جدول ۳-۳ همبستگی نمره ابعاد با نمره کل.....	۵۲
جدول ۳-۴ پایایی هر یک از ابعاد از طریق آلفای کرونباخ.....	۵۲
جدول ۴-۱ میانگین و انحراف استاندارد گروه آزمایش و کنترل در پیش آزمون و پس آزمون.....	۵۷
جدول ۴-۲ نتایج آزمون تحلیل کوواریانس برای گروههای کنترل و آزمایش در کل مهارت اجتماعی.....	۵۸
جدول ۴-۳: نتایج آزمون تحلیل کوواریانس برای گروههای کنترل و آزمایش در بعد عدم هماهنگی.....	۵۹
جدول ۴-۴ نتایج آزمون تحلیل کوواریانس برای گروههای کنترل و آزمایش در بعد تمایل به کناره گیری.....	۶۰
جدول ۴-۵ نتایج آزمون تحلیل کوواریانس برای گروههای کنترل و آزمایش در بعد رفتارهای کلیشه ای.....	۶۱
جدول ۴-۶ نتایج آزمون تحلیل کوواریانس برای گروههای کنترل و آزمایش در بعد ترس از تغییر.....	۶۲
جدول ۴-۷ نتایج آزمون تحلیل کوواریانس برای گروههای کنترل و آزمایش در بعد عدم درک.....	۶۳

جدول ۴-۸ نتایج آزمون تحلیل کوواریانس برای گروههای کنترل و آزمایش	
در بعد مشکلات تشخیص موقعیت.....	۶۴
جدول ۴-۹ مراحل پیشرفت هر یک از شرکت کنندگان گروه آزمایش.....	۶۵

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

نمودار ۱-۴- مراحل پیشرفت شرکت کنندگان ۶۶

فصل اوّل

مقدمه

۱-۱- کلیات

براساس چهارمین ویرایش تجدیدنظر شده راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌ها روانی^۱ (۲۰۰۰) انجمن روانپزشکی آمریکا^۲ اختلال‌های نافذ رشد^۳ شامل اختلال اتیسم^۴، اختلال آسپرگر^۵، اختلال رت^۶، اختلال از هم فروپاشنده کودکی^۷ و اختلال نافذ رشدی که در طبقه‌های دیگر قرار نمی‌گیرند^۸، است.

این اختلال‌ها که هم اکنون بیشتر با نام اختلال‌های طیف اتیسم^۹ شناخته می‌شوند، بدین علت با همدیگر در یک گروه و تحت یک عنوان مشترک قرار دارند که دارای نواقص کیفی مشترکی در سه حوزه ۱. تعامل اجتماعی، ۲. ارتباط و زبان، ۳. رفتارها و علایق هستند. در میان اختلال‌های نافذ رشد، اتیسم شایع‌ترین و شناخته‌شده‌ترین نوع است (وستوود^{۱۰}، ۲۰۰۹) و با سه ویژگی که عبارتند از: ۱. ضعف در تعاملات اجتماعی، ۲. ضعف در برقراری ارتباط و ۳. محدود بودن رفتارها، علایق و فعالیت‌ها مشخص می‌شود که اختلال‌های اجتماعی شاید مهم‌ترین آن‌ها باشد (مش و بارکلی^{۱۱}، ۲۰۰۶).

مهارت‌های اجتماعی توانمندی‌هایی است که برای اجتماعی شدن و تعاملات معنادار

1. Diagnostic and Statistical manual of Mental Disorders(4th ed., Text rev)

2. American Psychiatric Association

3. pervasive developmental disorders

4. Autism

5. Asperger

6. Rett

7. childhood disintegrative

8. pervasive developmental disorder not otherwise specified

9. Autism Spectrum Disorders(ASD)

10. Westwood

11. Mash & Barkley

اجتماعی مورد نیازند بدین صورت که افراد از طریق این مهارت‌ها شروع به برقراری ارتباط کرده، آن را حفظ می‌کنند و به درکی از تبادلات اجتماعی دوطرفه نایل می‌شوند (کاتاگنو^۱، ۲۰۰۹). مهارت‌های اجتماعی در کودکان اتیسم با مشکلات متفاوتی همراه است از جمله اشکال در برقراری روابط متقابل، تماس چشمی، توانایی به اشتراک گذاشتن شادی‌ها و همدلی. کودکان اتیسم دارای تعاملات کمتری با همسالانشان می‌باشند (بیلینی، ۲۰۰۴) و حتی آنان که دارای اتیسم با شدت بیشتری می‌باشند به اعضای خانواده‌شان علاقه اندکی نشان می‌دهند (مش وبارکلی، ۲۰۰۶).

در زمینه درمان کودکان اتیسم، درمان واحد و قطعی وجود ندارد. با وجود این راه‌های گوناگونی برای کاهش مشکلات در زمینه‌های اجتماعی، ارتباطی و رفتاری و به حداکثر رساندن یادگیری وجود دارد. تحقیقات نشان می‌دهند که تشخیص اولیه و مداخله در ابتدای زندگی نتایج مثبت‌تری را به همراه دارد و فرصت‌های بیشتری را برای این کودکان بوجود می‌آورد (موسسه ملی سلامت کودک و رشد انسان^۲، ۲۰۱۱). هدف بیشتر این مداخله‌ها افزایش توانایی کودک، بهبود انگیزش کودک برای تعامل اجتماعی با دیگران، آموزش مهارت‌های کارکردی و کاهش رفتارهای منفی است (وستوود، ۲۰۰۹).

درمان‌ها برای این کودکان مشتمل بر رفتار درمانی^۳، گفتار درمانی^۴، کار درمانی^۵، ورزش درمانی^۶، رژیم درمانی^۷، موسیقی درمانی^۸ و بازی درمانی^۹ است (موسسه ملی سلامت کودک و رشد انسان، ۲۰۱۱). پژوهش حاضر یکی از انواع درمان‌های رفتار درمانی با عنوان "سیستم ارتباطی مبادله‌ی تصویر"^{۱۰} (پکس) را مورد بررسی قرار داد.

-
1. Cotugno
 2. National Institute of Child and Human Development(NICHID).
 3. behavioral therapy
 4. speech - language therapy
 5. occupational therapy
 6. exercise therapy
 7. diet therapy
 8. music therapy
 9. play therapy
 10. Picture Exchange Communication System

۱-۲- بیان مسأله

افراد اتیسم گروهی از افراد دارای اختلال‌های عصب شناختی‌اند که ویژگی‌های آن در اوایل کودکی آشکار می‌شود (مش و بارکلی، ۲۰۰۶). نارسایی در عملکردهای اجتماعی یکی از ویژگی‌های افراد اتیسم است. از جمله این اختلال‌ها می‌توان به ناتوانی در درک و تفسیر رفتارهای غیرکلامی دیگران، شکست برای گسترش ارتباط مناسب با همسالان، ناتوانی در لذت بردن از ارتباطات اجتماعی و فقدان روابط متقابل اجتماعی و احساسی اشاره کرد (کاتاگنو، ۲۰۰۹). بنابراین افراد اتیسم در برقرار کردن ارتباط با دیگران، پردازش و یکپارچه سازی اطلاعات محیطی، ایجاد و حفظ روابط اجتماعی با دیگران، شرکت در محیط جدید و به خصوص در مهارت‌های اجتماعی که شامل شروع تعامل اجتماعی، حفظ روابط متقابل، شریک کردن دیگران در خوشی‌ها و درک دیدگاه شخصی دیگران است، مشکل دارند. نقص در عملکردهای اجتماعی نتایج زیان‌باری دارد که می‌توان به ضعف در پیشرفت تحصیلی، شکست‌های اجتماعی، طرد همسالان، اضطراب، افسردگی، مورد سوءاستفاده قرار گرفتن و ایجاد مانع برای ارتباطات اجتماعی اشاره کرد که اغلب موجب انزوای اجتماعی می‌گردد (بیلینی، پیترز و بنر، هپ^۱، ۲۰۰۷).

به منظور کمک به رشد مهارت‌های ارتباطی کودکان اتیسم شکل‌های مختلفی از سیستم‌های ارتباطی جایگزین و مکمل گسترش یافته‌اند که از جمله می‌توان به اشاره‌های دستی، ابزارهای الکترونیکی و انواع سیستم‌های مبتنی بر تصویر اشاره نمود. "سیستم ارتباطی مبادله-ی تصویر" (پکس) یک روش مبتنی بر تصویر است (پرستون و کارتر^۲، ۲۰۰۷) و هدف آن آموزش مهارت‌های ارتباط خودانگیخته در موقعیت‌های اجتماعی با استفاده از تصویرها و نشانه است و تأکید خاصی بر تقویت‌کننده دارد (مگیتی و هالوین^۳، ۲۰۰۳). این روش با معلولیت‌های متفاوت (نابینا، ناتوانی ذهنی و اتیسم) و در سنین مختلف مورد استفاده قرار می‌گیرد و نیاز به حرکات پیچیده اندکی دارد، وسایل مورد استفاده آن قابل حمل است و سریع آموزش داده

1. Bellini, Peters, Benner & Hope
2. Preston, Carter
3. Magiati & Howlin